

HÅLLBAR ENERGI SKAPAR VÄLFÄRD

SFP:S ENERGIPOLITISKA PROGRAM



5	INTRODUKTION
6	VÅR VISION FÖR FRAMTIDENS ENERGISEKTOR
9	ENERGISEKTORN SKA VARA HÅLLBAR
10	FOSSILFRI OCH FÖRNYBAR ENERGIPRODUKTION
20	PÅLITLIG ENERGIÖVERFÖRING OCH UTVECKLING AV LAGRING
22	FLEXIBEL ELFÖRBRUKNING OCH ÖKAD ENERGIEFFEKTIVITET
25	EN UTSLÄPPSSNÅL TRAFIKSEKTOR
26	SATSNINGAR PÅ FORSKNING, UTVECKLING OCH INNOVATION SAMT KOMPETENT ARBETSKRAFT
27	ORDLISTA



INTRODUKTION

Våra samhällsfunktioner och vår konkurrenskraft är beroende av en säker tillgång till energi till ett konkurrenskraftigt pris. Energi behövs för uppvärmning av våra hem, för att belysa våra gator, för transport av varor och människor och för att hålla igång vår industri.

Klimatförändringen är en av vår tids största utmaningar. Den kräver att vi ändrar på hur vi producerar och konsumerar energi. För att minska utsläppen till atmosfären måste vår energiproduktion bli fossilfri så snabbt som möjligt. Den gröna omställningen fordrar investeringar i teknologi, forskning, utveckling och innovation. Vi är på väg åt rätt håll, men fortsatta åtgärder behövs. Vi måste förbättra vår energieffektivitet, ta fram energibesparande lösningar och utöka flexibiliteten i elförbrukningen och elproduktionen.

Finland är ett exportberoende land. Därför är det centralt att vi satsar på vår konkurrenskraft och samtidigt lockar hit ny industri. Med hjälp av en hållbar energisektor och rimligt prissatt fossilfri el skapar vi både konkurrensfördelar och förutsättningar för en hållbar industri i Finland.

Samhället elektrifieras i snabb takt och då elbehovet ökar måste vi utöka den hållbara energiproduktionen. Samtidigt som vi ska ersätta den fossila energiproduktionen vill vi även att vår industrisektor växer. Vi kommer inte att kunna producera all elektricitet med hjälp av förnybar energi utan behöver en mångsidig fossilfri energipalett, med både stor- och småskaliga lösningar.

I internationell jämförelse är Finland redan en god bit på väg då nästan 90 procent av elektriciteten och över hälften av fjärrvärmeproduceras fossilfritt. Inom trafiksektorn har vi emellertid inte kommit lika långt, och trafikutsläppen utgör idag ungefär en femtedel av Finlands samtliga utsläpp av växthusgaser.

Rysslands brutala anfallskrig mot Ukraina som inleddes i februari 2022 ledde till en energikris i Europa. Energitkrisen och de säkerhetspolitiska förändringarna i våra närområden har visat hur viktigt det är att vi ökar vår självförsörjningsgrad i energiproduktionen och att vi satsar på vår försörjningsberedskap inom energisektorn. Dessutom har energikrisen påvisat behovet av en ännu snabbare övergång till hållbar energiproduktion.

För att lyckas möta de utmaningar vi står inför behövs också internationellt samarbete. Europeiska Unionen har en viktig roll i att främja den gröna omställningen med hjälp av ambitiösa klimatmålsättningar. Finland ska aktivt vara med och forma politiken och målsättningarna på EU-nivå. Det nordiska samarbetet inom energisektorn är också mycket viktigt för oss och ska fortsätta stärkas och utvecklas.

Energisektorn behöver genomgå en märkbar omvandling från en fossil till en fossilfri energiproduktion. Ett viktigt beslut i rätt riktning är att vi i Finland år 2029 slutar använda kolkraft. Nu behöver vi målmedvetet fortsätta arbetet för att uppnå ett hållbart och klimatneutralt samhälle.

VÅR VISION FÖR FRAMTIDENS ENERGISEKTOR

Svenska folkpartiet vill se ett Finland där det är enkelt att leva hållbart och fossilfritt, samtidigt som tillgången till energi säkras. För att möjliggöra detta behövs åtgärder inom alla samhällssektorer, men energisektorn spelar här en avgörande roll.

VÅR VISION FÖR FRAMTIDENS ENERGISEKTOR BASERAR SIG PÅ FÖLJANDE MÅLSÄTTNINGAR:

- Vi vill påskynda den gröna omställningen.
- Vi vill att samhället skapar målsättningar för ett hållbart energisystem. Det är marknadens uppgift att förverkliga dem på ett hållbart sätt.
- Vi vill att det finns tillräckligt med energi för både företag och hushåll till ett rimligt pris.
- Vi vill attrahera investeringar i industriell verksamhet som skapar arbetstillfällen, exportintäkter och välfärd. En förutsättning för det här är att vi kan erbjuda ett stort utbud av fossilfri energi.
- Vi vill att Finland är världsledande inom nya teknologilösningar för energisektorn. Därför ska vi satsa på utbildning, forskning och innovation som främjar vår export och bidrar till en hållbar värld.

Vår energipolitik ska sporra till att Finland nyttjar sin fulla potential för fossilfri energi-produktion. Energisektorn ska fungera marknadsbaserat. Det är viktigt att våra mål är långsiktiga och att investeringar inte rubbas av kortsiktiga politiska beslut.

FÖR ATT NÅ VÅRA MÅLSÄTTNINGAR SKA VI SATSA SÄRSKILT PÅ FÖLJANDE TEMAN:

VI SKA TACKLA KLIMATFÖRÄNDRINGEN

SFP förbinder sig till att den globala uppvärmningen begränsas till max 1,5 grader enligt Parisavtalet. Därför vill vi att Finland är koldioxidneutralt år 2035 och att vår energiproduktion blir fossilfri så snabbt som möjligt. Under 2040-talet ska vi vara klart koldioxidnegativa. Det betyder att våra utsläpp ska vara mindre än den mängd koldioxid vi binder i skog och mark.

VI SKA TRYGGA EN PÅLITLIG TILLGÅNG TILL ENERGI

Vi vill att hushåll, företag och den offentliga sektorn ska ha en säker tillgång till elektricitet och värme till ett rimligt pris. Energieffektiva lösningar ska finnas tillgängliga och vi vill se utökad flexibilitet i elförbrukning och -produktion. Elnätet ska vara pålitligt och vi ska satsa på att upprätthålla säkra och fungerande ström- och överföringsförbindelser och annan infrastruktur. Det är viktigt att vi fortsätter utveckla olika sätt att lagra energi.

VI SKA UTVECKLA ETT HÅLLBART ENERGISYSTEM

Ett hållbart energisystem baserar sig på mångsidiga energilösningar. Vi vill försnäbba den gröna omställningen och märkbart utöka produktionen av fossilfri och förnybar energi. Särskilt vindkraft, solenergi och vätgas har potential att skapa verkliga konkurrensfördelar för Finland. Det är viktigt att garantera en tillräcklig eleffekt. Vi kommer även i fortsättningen att behöva eleffekt från kärn- och vattenkraft samt bioenergi för att komplettera den variabla produktionen och garantera vår försörjningsberedskap. En av de stora utmaningarna är att ersätta de fossila bränslena med förnybara alternativ. Den här utmaningen ska ses både som en nödvändighet och som en möjlighet för våra företag.

VI SKA VARA TEKNOLOGI-NEUTRALA OCH MARKNADSMÄSSIGA

Vi vill främja en teknologineutral lagstiftning och energimarknad där olika produktionsformer betraktas objektivt. Med hjälp av lagstiftning skapar vi riktlinjer och målsättningar för hurdan energisystem vi strävar efter, medan marknaden ska avgöra vilka produktionsformer som är hållbara och ekonomiskt lönsamma att förverkliga. Finland ska vara konkurrenskraftigt och erbjuda stabila och förutsägbara verksamhetsförutsättningar för företag för att främja investeringar och locka nya etableringar. Vi vill inte skapa byråkratiska hinder som hämmar energimarknaden.

VI SKA SATSA PÅ FORSKNING, INNOVATION OCH UTBILDNING

Vi vill att Finland tar en ledande roll i utvecklingen av nya, fossilfria och utsläppsnåla energilösningar för den globala marknaden. Till exempel väte kommer att spela en stor roll i framtiden. Därför är det viktigt att vi fortsätter satsa på forskning och utveckling inom energisektorn. Den gröna omställningen kräver också kompetent arbetskraft. Vi vill se tillräckliga satsningar på alla utbildningsstadierna för att säkerställa tillgången till kunnig arbetskraft. Vi ska främja samarbete mellan näringslivet, högskolor, staten och kommunerna och tillväxtföretagsmiljöer.

VI SKA SAMARBETA INTERNATIONELLT

Klimatförändringen och den gröna omställningen löser vi inte ensamma, utan vi behöver ett fortsatt starkt samarbete både inom Norden, med de baltiska länderna och i EU. De gemensamma målsättningarna och riktlinjerna på EU-nivå ska uppdateras kontinuerligt. Vi måste också bli mindre beroende av tredjeländer vad gäller till exempel kritiska råvaror, material och teknologi. Därför behöver vi målmedvetet arbeta för att nödvändig industri uppstår och utvecklas i Europa och att de internationella leveranskedjorna fungerar också i krissituationer.



ENERGISEKTORN SKA VARA HÅLLBAR

Hela vårt samhälle ska vara ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart. Detta ska även vara utgångspunkten då vi utvecklar vårt energisystem.

Ett ekologiskt hållbart energisystem betyder att energiproduktionen och -förbrukningen ska ha minsta möjliga inverkan på natur, miljö och klimat. Vår energiproduktion ska vara skonsam för miljön och åstadkomma så lite skadliga utsläpp som möjligt till luft, vatten och mark. Vi vill stärka biodiversiteten och ekosystemen, både på land och under vatten.

All mänsklig verksamhet påverkar miljön, förbrukar resurser och producerar avfallsprodukter. Vi måste sträva efter att använda resurserna så effektivt som möjligt. När man utreder olika energiformers ekologiska hållbarhet måste hela livscykeln därför beaktas, från byggande till nedmontering och återanvändning av byggmaterialen. Energiproduktionen ska vara förenlig med och främja cirkulär ekonomi.

Vår energiproduktion ska vara ekonomiskt lönsam och konkurrenskraftig. Vi ska investera i långsiktiga lösningar som är vettiga ur ett helhetsekonomiskt perspektiv. Vi vill locka ny industri och utländska investeringar till Finland och därför behöver vi skapa förutsättningar för industrin att kunna lyckas här. En mångsidig energipalett bestående av olika hållbara energikällor i kombination med flexibel elförbrukning och -produktion garanterar att vi kan tillgodose vårt energibehov på ett lönsamt sätt under alla årstider och under alla väderförhållanden.

Social hållbarhet innebär att vi beaktar hur energisystemet och hur vi producerar och förbrukar energi påverkar samhället och människorna både lokalt, nationellt och globalt. Detta omfattar även till exempel produktionskedjan för de grundämnen som behövs för de nya energiformerna, där vi ska verka för att omständigheterna är hållbara.

När olika produktionssätt utvärderas behöver vi beakta markanvändning och behovet av areal för att trygga biodiversiteten och ekosystemen. För Svenska folkpartiet är egendomsskyddet en viktig princip som ska respekteras. Vi behöver värna om den privata äganderätten och egendomsskyddet på ett nationellt plan också i fortsättningen.

Finland har tagit i bruk sektorspecifika färdplaner för ett koldioxidsnålt samhälle, som utarbetats på samma sätt för olika industrisektorer och där sektorns utsläpp, energiförbrukning och investeringsbehov kartläggs. Dessa är bra verktyg.

VI VILL:

- att vårt energisystem ska vara ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart
- vara koldioxidneutrala år 2035 och koldioxidnegativa på 2040-talet
- att energiproduktionen ska vara förenlig med och främja cirkulär ekonomi
- verka för en hållbar gruvdrift som beaktar miljön på ett effektivt sätt, då vi säkerställer vårt behov av metaller inom batteri- och kemiindustrin
- att de sektorspecifika färdplanerna för ett koldioxidsnålt samhälle följs upp och uppdateras vid behov

FOSSILFRI OCH FÖRNYBAR ENERGIPRODUKTION

Svenska folkpartiet vill att energiproduktionen är hållbar och baserar sig på utsläppsfria energikällor som är förnybara i så stor utsträckning som möjligt.

Finland ska arbeta strategiskt för att erbjuda goda verksamhetsförutsättningar för hållbara investeringar inom förnybar och fossilfri energiproduktion, energilagring och nya energilösningar, som till exempel väte. Det är viktigt att främja möjligheterna till produktion med hög förädlingsgrad i Finland.

Även framöver behöver vi olika ekonomiska styrmedel, som stöd och skatter, och skyldigheter för förnybar energiproduktion för att styra energisektorn i en hållbar riktning. Det är viktigt att vi samtidigt upprätthåller ambitiösa målsättningar för att fortsätta minska våra utsläpp. Styrmedlen ska vara genomtänkta och stabila för att möjliggöra långsiktiga investeringar.

Vid sidan av den mer variabla produktionen av el från till exempel vindkraft och solenergi behöver vi också energikällor med reglerbar produktion, som vattenkraft och bioenergi, samt kärnkraft. Även väteproduktionen kan i framtiden ha en betydande roll som reglerkapacitet. Reglerbara energikällor behövs för att motverka att effektbrist uppstår. Med hjälp av bland annat decentraliserad energiproduktion och långsiktig underhållsverksamhet förstärker vi vår försörjningsberedskap.

Vi vill se över helheten i tillståndsprocesserna för alla projekt som gäller den gröna omställningen och förnya dem så att de är snabba, smidiga och transparenta. Ämbetsverkens resurser måste ses över och maxtider för tillståndsprocesser kan övervägas. Även domstolarna behöver mera resurser för att behandla eventuella besvär utan dröjsmål för att minimera förseningar.

Finland ska aktivt vara med och forma EU:s målsättningar för att öka den förnybara energiproduktionen. Olika utvecklingsprojekt ska främjas med hjälp av både nationella stöd och EU-investeringsstöd.

Vi vill frångå användningen av torv i så snabb takt som möjligt, men samtidigt behöver vi säkra att vår försörjningsberedskap inte äventyras. Vi ska utnyttja EU:s omställningsfinansiering till fullo. Det effektivaste sättet för att fasa ut den fossila energiproduktionen går via utsläppshandeln där priset styr utvecklingen.

VI VILL:

- att Finland är ett investeringsvänligt land för energisektorn
- fasa ut användningen av fossila bränslen i energiproduktionen så snabbt som möjligt
- säkerställa en tillräcklig mängd reglerkapacitet för att komplettera den variabla energiproduktionen
- förnya tillståndsprocesserna för projekt som gäller den gröna omställningen så att de är snabba, smidiga och transparenta
- se över resurserna i ämbetsverk och domstolar för att försnabba behandlingstiderna
- att markanvändningen är hållbar vad gäller sol-, vatten- och vindkraftsanläggningar och elnätet





VINDKRAFT

År 2022 producerades ungefär en sjundedel av Finlands el med vindkraft, och utbyggnaden ökar stadigt. Det finns goda förutsättningar för mer vindkraft i Finland, både på land och till havs, och vi vill se ytterligare satsningar på att bygga ut vindkraften. Tillräckligt med resurser behövs för tillstånds- och domstolsprocesserna.

Placeringen av vindkraft både på land och till havs ska avgöras av lokala omständigheter och genom en aktiv dialog med lokalbefolkningen, samtidigt som man beaktar natur-, landskaps- och rekreationsvärden samt till exempel sjöfartens och fiskets förutsättningar.

Kostnaderna för att bygga vindkraft till havs är större än vad de är på land. Intresset för havsvindkraft växer ändå kraftigt och vi vill därför att lagstiftningen, tillståndsprocesserna samt ersättnings- och skattefrågorna ska ses över. Det här är viktigt också med tanke på att vi fortfarande saknar lagstiftning som gäller energiproduktion i Finlands ekonomiska zon, det vill säga i havsområdena utanför våra territorialvatten (12 sjömil från kusten).

I dagens läge är processerna vad gäller vindkraften administrativt sett splittrad på flera ministerier. Det skulle vara ändamålsenligt att helhetsansvaret sammanförs under ett ministerium, förslagsvis arbets- och näringsministeriet.

Det finns potential till utbyggnad av vindkraft på flera håll i Finland, men vindkraftverken påverkar radarövervakningen av Finlands territorium. Utbyggnaden av vindkraft får inte försvåra försvarets verksamhet och Finlands territorialövervakning får inte äventyras.

VI VILL:

- främja utbyggnaden av vindkraft i Finland, bland annat genom att säkra smidiga tillståndsprocesser
- att lagstiftningen som gäller vattenområdena i Finlands ekonomiska zon utanför våra territorialvatten ses över så att den beaktar även havsvindkraft och möjliggör skatteintäkter
- att samordningen med våra grannländer, närmast Sverige, intensifieras så att de olika vindkraftsprojekten koordineras och att helhetssynen inte förloras
- att helhetsansvaret för processerna som gäller tillstånd och konkurrensutsättning på alla havsområden förs samman till ett ministerium
- att miljöpåverkan beaktas vid utveckling av vindkraften både på land och till havs



SOLENERGI

Solenergis ekonomiska lönsamhet har ökat, och efter investeringskostnaderna är produktionskostnaderna låga. År 2022 stod solenergin för ungefär en halv procent av Finlands totala elproduktion. För att utöka vår förnybara energiproduktion behöver vi både små- och storskalig solenergi.

I dagens läge fungerar regleringen och tillståndprocesserna för investeringsprojekt i solenergiparker bra. Vi vill att verksamhetsförutsättningarna fortsättningsvis ska vara enhetliga, smidiga och förutsägbara och att beskattningen inte ska hämma utbyggnaden.

Den småskaliga solenergiproduktionen ska fortsättningsvis stödjas, till exempel genom företagens energistöd, hushållsavdrag för installationer i småhus och ARA:s energistöd för bostadshus.

VI VILL:

- att regleringen och tillståndprocesserna för solenergiparker är enhetliga, smidiga och förutsägbara i hela landet
- fortsättningsvis stödja småskalig solenergi-produktion

VATTENKRAFT

Ungefär hälften av Finlands förnybara elproduktion kommer i dagens läge från vattenkraft. Vattenkraften erbjuder viktig reglerkapacitet särskilt då utbyggnaden av vindkraft leder till mer variabel elproduktion. I dag står vattenkraften för över två tredjedelar av reglerkapaciteten i Finland. Vattenkraftens konkurrenskraft behöver upprätthållas också i fortsättningen och dess verksamhetsförutsättningar tryggas både med tanke på leveranssäkerheten av el och vår försörjningsberedskap.

Vattenkraften är utmanande ur miljöperspektiv eftersom dammar bryter vattenekosystemen och speciellt vandringsfiskarnas livscykel. Det är viktigt att stärka vandringsfiskarnas fortplantningsmöjligheter i vattendrag där det finns vattenkraft, med hjälp av olika restaureringsprojekt. Miljöaspekter ska beaktas, även när de gamla vattenkraftverken uppdateras.

VI VILL:

- trygga vattenkraftens verksamhetsförutsättningar som reglerkapacitet
- att vattenkraftens miljöpåverkan på ekosystemen beaktas
- att restaureringsprojekt för vandringsfiskar genomförs också i fortsättningen



BIOENERGI

Biobränslen, inklusive biogas, används för värme- och elproduktion samt som drivmedel. Bioenergin är en betydande energikälla i Finland med en andel på över 30 procent. Det är en flexibel energiform och spelar en viktig roll i vår strävan att fasa ut fossil energi, producera syntetiska bränslen och bli koldioxidnegativa. Bioenergin är viktig för vår försörjningsberedskap, leveranssäkerhet och en stabil prisnivå.

Bioenergi ska produceras främst av olika avfalls-, rest- och biprodukter. Vi anser att hållbar användning av biobränslen inte ska begränsas. I stället ska användningen av biomassa styras av företagen och utvecklas på kommersiella grunder. Lagstiftning och skatter som styr användningen av biomassa för speciella ändamål hämmar den här utvecklingen.

Användning av biobränslen och biogas är det fördelaktigaste sättet att minska utsläppen från trafiken med nuvarande bilpark, där drygt 98 procent av personbilarna fortfarande är bensin- eller dieseldrivna. I övergången till en hållbar trafiksektor behövs biodrivmedel i fortsättningen särskilt inom den tunga trafiken. Även inom fartygs- och flygtrafiken kommer biodrivmedel och syntetiska bränslen att spela en viktig roll.

VI VILL:

- att bioenergi ska produceras främst av olika avfalls-, rest- och biprodukter
- inte begränsa hållbar användning av biobränslen eftersom de spelar en viktig roll i utvecklingen av fossil energi och för vår försörjningsberedskap
- att en hållbar användning av biobränslen inte ska begränsas av skatter och lagstiftning
- trygga finansiering av stöd för utveckling och verkställande av produktion och användning av biogas
- att biogasproduktionen av husdjursgödsel ökas för att effektivisera gödselanvändningen



VÄTE

Väte och väteprodukter kommer att spela en stor roll i framtidens energisystem och särskilt inom industrin. Det finns goda förutsättningar för oss i Finland att ta en ledande roll i utvecklingen av fossilfritt väte och i att kommersialisera det för den globala marknaden. Därför vill vi att Finland utarbetar en strategi för att främja väteekonomin.

Väte fungerar som energibärare och kan därför användas både för att lagra och för att transportera energi. Då den variabla produktionen av sol- eller vindkraft är som störst kan väteproduktion även fungera som reglerkapacitet och jämna ut skillnaden mellan utbud och efterfrågan.

Med hjälp av Power-to-X-teknologi kan väte kemiskt förädlas vidare till exempelvis olika syntetiska bränslen. Väte används även som kemisk råvara i industrin. Dessutom kan vätgas användas för att i viss mån ersätta fossilgas. Överloppsvärmen som uppstår i produktionen borde utnyttjas, till exempel som fjärrvärme eller inom industrin. Inhemsk produktion av väte främjar både vår försörjningsberedskap, attraktionskraften för utländska investeringar och frigör oss från att vara beroende av tredjeländer, där produktionen är mindre hållbar än i Finland.

VI VILL:

- att Finland utarbetar en strategi för att främja väteekonomin
- främja fungerande logistik för användning av vätgasproduktionens produkter

KÄRNKRAFT

Idag produceras en dryg tredjedel av den elektricitet som används i Finland med kärnkraft. Kärnkraften har och kommer att ha en viktig roll i att uppnå en fossilfri energisektor.

Det forsknings- och utvecklingsarbete som sker vad gäller de små modulära kärnreaktorerna (SMR) behöver aktivt följas upp. Om utvecklingsarbetet resulterar i att mindre kraftverk kan byggas både kostnadseffektivt och säkert, kan de bli aktuella också i Finland. Reformen av kärnenergilagstiftningen, som ska genomföras under nästa regeringsperiod, bör även underlätta byggandet av små modulära kärnreaktorer.

Vi förhåller oss positiva till att förlänga drifttillstånden till de nuvarande kärnkraftverken och till framtida hållbara projekt.

VI VILL:

- att kärnenergilagstiftningen förnyas under nästa riksdagsperiod
- att reformen av kärnenergilagstiftningen underlättar byggande av små modulära kärnreaktorer
- stödja utvecklingen av kärnkraftsteknologi, teknologi för återvinning av kärnavfall och kärnavfallshantering

SMÅSKALIG ENERGIPRODUKTION

Utöver den storskaliga energiproduktionen behövs också småskalig energiproduktion för att främja den gröna omställningen. Med småskalig energiproduktion syftar vi till energiproduktion i bostadshus eller som biverksamhet till ett företag vars huvudsyssla är något annat.

Vi vill sporra till att bygga egen småskalig energiproduktion. Lagstiftning, beskattning och lokala bestämmelser ska också i fortsättningen göra det möjligt att kostnadseffektivt producera förnybar elektricitet i liten skala för lokalt bruk. Det ska vara smidigt att sälja överloppsenergin vidare.

Flexibilitet i produktion och elförbrukning är viktig att garantera för att också den småskaliga energiproduktionen ska kunna utnyttjas till fullo.

VI VILL:

- främja investeringar i småskalig hållbar energiproduktion
- att tillståndprocesserna är smidiga och snabba även då det gäller till exempel småhus som ansöker om tillstånd för småskalig produktion av energi

UPPVÄRMNING

I vårt kalla klimat är det viktigt att uppvärmningen fungerar. Ungefär två tredjedelar av den energi som behövs för boende går till uppvärmning. Den vanligaste energikällan för uppvärmning är fjärrvärme, med en andel på ca 45 procent i bostads- och servicebyggnader. Tillsammans med trä och elektricitet täcker dessa tre källor över 90 procent av energiförbrukningen för uppvärmning i Finland. Värmepumpar producerar en sjättedel av den energi som används i uppvärmningen.

Fjärrvärmen spelar alltså en betydande roll i Finland. Vi ska utveckla vårt fjärrvärmesystem och inte beskatta det ytterligare. Det är viktigt att vi upprätthåller och utvecklar nuvarande infrastruktur. Fjärrvärmenäten kan effektivt lagra elenergi och på så sätt balansera elmarknaden.

En tredjedel av elektriciteten och ungefär tre fjärdedelar av fjärrvärmen som används i Finland produceras med hjälp av kombinerad produktion av el och värme (CHP). Vi vill främja den kombinerade produktionen av el och värme, eftersom dess elproduktion ökar under den kalla årstiden.

Möjligheten att ta tillvara och utnyttja spillvärme ska prioriteras. Även geotermisk värme kan vara ett hållbart alternativ på lokal nivå.

Vi vill att oljepannorna i husen byts ut till hållbara uppvärmningsformer, till exempel jordvärme. Hushållsavdraget ska också i fortsättningen täcka energireoveringar som möjliggör detta.

VI VILL:

- utveckla fjärrvärmesystemet i Finland
- främja den kombinerade produktionen av el och värme
- att möjligheten att utnyttja spillvärme prioriteras
- sporra till att oljepannorna byts ut till andra former av hållbar uppvärmning
- att hushållsavdraget även i fortsättningen omfattar energireoveringar



PÅLITLIG ENERGIÖVERFÖRING OCH UTVECKLING AV LAGRING

ÖVERFÖRINGSKAPACITETEN SKA SÄKRAS

Finlands stamnät är en del av det nordiska kraftsystemet och vi är kopplade till både Sverige, Norge och i förlängning även Danmark med flera kabelförbindelser. Dessutom har vi förbindelser till både det estniska och det ryska stamnätet.

Förbindelserna till de nordiska och baltiska länderna är centrala med tanke på leveranssäkerheten av el och därför är det viktigt att upprätthålla dem samt bygga fler förbindelser. Med en stabil leveranssäkerhet kan vi hålla elpriserna på en rimlig nivå.

Finland är en del av den nordiska elpartimarknaden Nord Pool, som omfattar både de nordiska och de baltiska länderna. Överföringskapaciteten ska förbättras både nationellt och över nationsgränserna för att öka flexibiliteten inom den nordiska elmarknaden.

Tack vare den nordiska marknadsintegrationen har vi länge haft ett konkurrenskraftigt pris på el i Finland. Vi ska fortsätta arbeta för och stödja marknadsmässiga lösningar inom elöverföringen.

Inom ramen för EU:s energiunion arbetar EU med att skapa en inre marknad för el som skulle omfatta hela Europa. Här behöver vi främja en marknadsbaserad och samtidigt störningstålig utveckling.

En helhetsgranskning av hur den nuvarande elmarknadsmodellen stöder våra mål-

sättningar vad gäller till exempel den gröna omställningen och framtida effektbehov behövs för att vi också på lång sikt ska kunna säkerställa en stabil investeringsmiljö. Finland ska aktivt delta i utarbetandet av elmarknadsmodellen på EU-nivå.

VI VILL:

- säkra stamnätets kapacitet för att hantera den variabla elproduktionen från till exempel vind- och solkraft
- upprätthålla de existerande och bygga fler nätförbindelser till Norden och Baltikum
- förbättra överföringskapaciteten både i Finland och över nationsgränserna
- trygga leveranssäkerheten av energi som en del av vår försörjningsberedskap
- stödja marknadsmässiga lösningar inom elöverföringen
- säkra att elnätet möjliggör försäljning av el från små elproducenter
- att priserna för elöverföringstjänsterna ska vara skäliga
- genomföra en helhetsgranskning av elmarknadsmodellen på EU-nivå för att säkerställa en stabil investeringsmiljö och ett störningståligt elnät på lång sikt
- på ett europeiskt plan arbeta för att minska på beroendet av fossilgas i elproduktionen, vilket också minskar på dess inverkan på elpriset
- att anslutningsledningarna ska vara en del av miljökonsekvensbedömningen när sol- och vindkraftverk planeras. Vi vill uppmantra till att linjedragningarna koordineras.
- att markägarnas ställning vid dragning av nya linjegator stärks
- utreda hinder åtgärder som behövs för att säkerställa eleffekten och reglerkapaciteten i och med den ökande variabla elproduktionen hos till exempel vindkraft

LAGRING MEDFÖR FLEXIBILITET

Elektricitet kan lagras på tre olika sätt: i batterier, som värmelagring och med hjälp av kemisk lagring, till exempel i vätgas. Det är lättare att lagra värme än el, och lättare att lagra kemikalier än värme.

Vi ska satsa på att främja utveckling av energilagringsteknologi för att kunna ta tillvara både el och värme, särskilt från källor där produktionen varierar. Den lagrade energin kan användas för att stabilisera marknaden och undvika pristopp.

För att kunna övergå till ett hållbart energisystem behöver vi även främja användning och lagring av hållbart framställda gaser och bränslen som kan ersätta fossilgas och -bränslen. I dagens läge uppstår det situationer där el beskattas både när den lagras och senare konsumeras. Det vill vi avskaffa.

VI VILL:

- främja utvecklingen av ny energilagringsteknologi på ett teknologineutralt sätt
- ta fram nya flexibilitetsmekanismer för att möjliggöra flexibel elförbrukning och elproduktion som ett komplement till lagring
- att dubbelbeskattning avskaffas i alla former av lagring

FLEXIBEL ELFÖRBRUKNING OCH ÖKAD ENERGIEFFEKTIVITET

Elektrifieringen av samhället och den mer decentraliserade elproduktionen skapar möjligheter för konsumenterna att ta en aktivare roll i energisystemet. Det behövs flexibilitet i elförbrukningen för att möta variationen i produktionen. Vi behöver utveckla nya mekanismer med hjälp av vilka förbrukningen kan bli mer flexibel och som samtidigt är lätta för alla att använda för att styra sin konsumtion. Energibolagen har en speciell roll när det gäller att hjälpa konsumenterna att styra sin förbrukning.

Vi vill uppmuntra till energieffektivitet och andra energisparande åtgärder, som att sänka på temperaturen inomhus och att använda vatten sparsamt. För detta behövs mer upplysning.

Energikrisen i Europa och de stigande elpriserna har haft stor effekt på ekonomin i många hushåll. I kriser eller andra liknande situationer då priserna stiger kraftigt ska samhället kunna stödja dem som är mest utsatta. För att öka förståelsen för vad elpriserna baserar sig på behöver vi upplysning och information.

Det är centralt att vi ökar vår resurs- och energieffektivitet i hushållen, i kommunerna och inom vår industri. I planläggningen ska hållbarhet främjas, och vi vill att det byggs energieffektiva byggnader. Dessutom vill vi sporra till energireoveringar för att minska värmesvinnet i bostadshus.

Energibesiktningens verksamheten för företag och kommuner i Finland är ett unikt system. Vid en energibesiktning kartläggs energiförbrukningen och energisparpotentialen och samtidigt ges förslag för att förbättra energieffektiviteten. Vi vill främja det finländska systemet med frivilliga energieffektivitetsavtal för industrin och den offentliga sektorn inom EU.

VI VILL:

- förbättra resurs- och energieffektiviteten inom alla samhällssektorer
- utveckla nya mekanismer för alla användare att styra sin elförbrukning så att vi kan öka flexibiliteten i förbrukningen
- öka upplysningen om hur hushåll kan agera energieffektivt samt om hur elpriserna utformas
- sporra till energireoveringar som minskar värmesvinnet i bostadshus
- främja det finländska systemet med frivilliga energieffektivitetsavtal för industrin och den offentliga sektorn inom EU





EN UTSLÄPPSSNÅL TRAFIKSEKTOR

Trafiksektorn spelar en betydande roll i kampen mot klimatförändringen och i främjandet av den gröna omställningen. Vägtrafiken står för 95 procent av alla utsläpp av växthusgaser från trafiksektorn. Av detta kommer över hälften från personbilar och resten praktiskt taget från den tunga trafiken. Åtgärder som gäller dessa är följaktligen centrala för att minska utsläppen.

För att nå en hållbar trafiksektor behövs både eldrivna fordon och fordon som drivs med syntetiska bränslen eller biodrivmedel. Personbilstrafiken är lättare att elektrifiera medan förbränningsmotorer kommer att behövas inom den tunga trafiken under en lång tid framöver. Också till exempel försvarets transporter kommer inom en överskådlig framtid att vara beroende av flytande bränslen.

En dryg tredjedel av nyregistrerade personbilar är antingen laddhybrider eller helelektriska bilar, och två tredjedelar av bussarna är eldrivna. Bilparken förnyas emellertid inte tillräckligt snabbt och därför behövs förnybara bränslen både inom personbilssektorn och inom den tunga trafiken. Distributionsskyldigheten är i dagsläget det snabbaste sättet att minska trafikutsläppen genom att ersätta fossilt bränsle med förnybart. Vi vill också främja åtgärder som ersätter den äldsta delen av bilparken.

Tillgången till de kritiska mineraler som behövs i elbilsbatterierna, främst litium, är mycket begränsad. Vi behöver satsa på forskning och utveckling av batterier för att hitta nya alternativ.

Konsumtionen av elektricitet kommer att öka i och med elektrifieringen av trafiken. På sikt kan det också betyda att konsumenterna kan överföra el tillbaka till energisystemet. Därför behöver vi både en fungerande överföringskapacitet i energinätet samt tillräcklig laddningsinfrastruktur.

Statsrådets principbeslut "Färdplan för fossilfria transporter" (2021) innehåller åtgärder för att halvera utsläppen av växthusgaser från trafiken i Finland till 2030 och för att uppnå nollutsläpp före 2045. I färdplanen ingår åtgärder för att ersätta fossila bränslen med alternativa drivkrafter, att förnya bilbeståndet och att effektivisera trafiksystemet. Vi vill verka för att åtgärderna förverkligas.

VI VILL:

- att lagstiftningen och stöd för att främja en fossilfri transportssektor är teknologineutral och beaktar såväl elektrifiering, biodrivmedel inklusive biogas, som syntetiska bränslen
- att Finland satsar på forskning och utveckling av hållbar batteriteknik och på syntetiska drivmedel
- främja utveckling och framställning av inhemska biobränslen samt lagstiftning som gynnar att de tas i bruk inom personbilstrafiken och den tunga trafiken
- bygga ut infrastrukturen för laddningsstationer och tankningsstationer för till exempel biogas
- främja en utsläppssnål kollektivtrafik
- se mer miljövänliga transporter till havs och inom flygsektorn, till exempel med hjälp av fossilfria drivmedel och smart logistik

SATSNINGAR PÅ FORSKNING, UTVECKLING OCH INNOVATION SAMT KOMPETENT ARBETSKRAFT

Svenska folkpartiet vill att Finland ska ligga i framkanten vad gäller att utveckla och använda sig av hållbar teknologi. Satsningar på forskning, utveckling och innovation är centralt för att vi ska kunna främja den gröna omställningen och samtidigt säkra Finlands konkurrenskraft. De statliga forskningsanslagen ska inte vara för snävt riktade för att möjliggöra konkurrens. Även grundforskningen spelar en viktig roll för framtida innovationer. Vi vill att Finland ska kunna exportera klimatsmarta teknologilösningar. Om vi bygger en verksamhetsmiljö där det finns utrymme för tekniska innovationer och en stark hemmamarknad skapar vi också möjligheter för export.

Det är viktigt att vi satsar på en högklassig utbildning på alla stadier och tillräckligt med studieplatser. För energisektorn är speciellt kunnande i matematisk-naturvetenskapliga ämnen av stor vikt. Fler yrkesutbildade behövs särskilt inom vindkrafts- och solenergiesektorn. En annan viktig fråga är arbetskraftens rörlighet såväl inom landet som från andra länder. Finland bör vara attraktivt för utländska experter och företag.

Med tanke på den samhällsliga betydelse energisektorn har är det särskilt viktigt att forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten inom denna sektor får tillräckliga resurser och att finansieringen

är förutsägbar och tillräckligt långsiktig. Företagens möjlighet att göra tilläggsavdrag i beskattningen baserat på forsknings- och utvecklingsverksamhet är ett viktigt incitament, och behovet av övriga typer av avdrag behöver utredas.

För att främja den gröna omställningen behöver vi särskilt utvecklingsarbete i lagring av energi och främjande av flexibel elförbrukning. Vi vill även främja forskning i tillvaratagande av koldioxid, såsom teknologi som möjliggör infångning och nyttjande av biogen koldioxid.

VI VILL:

- att den offentliga och privata finansieringen av forskning, utveckling och innovationer ska utgöra fyra procent av Finlands bruttonationalprodukt. Energisektorns samhällsliga betydelse behöver beaktas i fördelningen av dessa resurser.
- satsa på högklassig utbildning som är viktig för energisektorn
- utveckla olika incitament, såsom skattelättnader, som sporrar den privata sektorns och företagens forsknings- och utvecklingsverksamhet
- att möjligheterna för internationell rekrytering av experter stärks genom smidigare processer för arbetstillstånd och uppehållstillstånd
- att Finland blir ledande inom hållbar energiproduktion. Därför vill vi främja forskning och utveckling som förknäppar den gröna omställningen, till exempel vad gäller väteekonomin, syntetiska bränslen och materialåtervinning.

ORDLISTA

Biogen koldioxid

Biogen koldioxid innebär koldioxidutsläpp från förbränning av hållbart producerade biobränslen i till exempel biokraftverk. Den här koldioxiden är en länk i det korta kretsloppet från skogsbrukets restprodukter via energiproduktion till återbindning i en växande skog.

Elektrifiering

Elektrifieringen syftar till övergången att producera energi, värme och produkter med hjälp av elektricitet i stället för fossila bränslen. Klimatneutral produktion kan uppnås då den elektricitet som används produceras utsläppsfritt.

Flexibel elförbrukning

Kan även kallas efterfrågeflexibilitet. Innebär att tillfälligt anpassa elförbrukningen enligt stundande produktionskapacitet, med andra ord möjlighet att konsumera mer el då produktionskapaciteten är hög och priset billigare, och att konsumera mindre då produktionen är mindre och priset högre. På finska används *kulutuskousto* eller *kysyntäjousto*.

Fossilfri energiproduktion

Fossilfri energiproduktion betyder att energin inte produceras med hjälp av fossila källor. Med andra ord har till exempel kol, olja eller fossilgas inte använts i produktionen. Till fossilfria källor räknas kärnkraft samt förnybara källor som solenergi, vatten- och vindkraft och bioenergi.

Förnybar energiproduktion

Förnybar energiproduktion betyder att energin produceras med hjälp av förnybara energikällor. Dessa är källor som förnyas naturligt och inte tar slut, till exempel solenergi, vatten- och vindkraft och bioenergi.

Gröna omställningen

Den gröna omställningen syftar på övergången till ett ekologiskt hållbart samhälle som baserar sig på utsläppsnåla lösningar, cirkulär ekonomi och värnande om den biologiska mångfalden.

Hållbar energiproduktion

Med hållbar energiproduktion syftar vi på energiproduktion som har minsta möjliga skadeverkningar på natur, miljö och klimat. Vi utgår från definitionen av hållbar utveckling i Brundtlandrapporten: "Hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov." Hållbarhet diskuteras mer ingående i kapitlet "Energisektorn ska vara hållbar".

Koldioxidnegativ

Koldioxidnegativ innebär att vi binder mer koldioxid än vi släpper ut i atmosfären i form av utsläpp.

Koldioxidneutral

Koldioxidneutral syftar på att vi producerar lika mycket koldioxidutsläpp som vi lyckas absorbera och binda i kolsänkor, till exempel skog och mark. Koldioxidneutral innebär med andra ord att vi uppnår en situation där våra nettoutsläpp är noll.

Koldioxidsnål

Koldioxidsnål avser verksamhet med låga koldioxidutsläpp.

Power-to-X

Kan även förkortas P2X. Syftar på processer där man med hjälp av elektricitet producerad från förnybara energikällor framställer till exempel syntetiska bränslen.

Reglerbar energiproduktion och reglerkapacitet

Kan även kallas flexibel kapacitet. Den reglerbara energiproduktionen skapar reglerkapacitet som behövs för att komplettera den variabla energiproduktionen. Vattenkraften utgör den viktigaste reglerkapaciteten i Finland, då vattenkraftens energiproduktion lätt kan justeras enligt behov. Omfattar även flexibel elförbrukning och energilagring, till exempel i batterier.

Små modulära kärnreaktorer

Förkortas ofta SMR, som kommer från engelskans *small modular reactor*. Skiljer sig från konventionella kärnkraftverk genom att de är något mindre och kan tillverkas som serieproduktion, vilket gör dem enklare och förmånligare att bygga tack vare att de kan typgodkännas och utnyttja löpande-band-principen i tillverkningen.

Syntetiska bränslen

Syntetiska bränslen eller e-bränslen (elektrobränslen) produceras med hjälp av elektricitet. Utgångsämnen är vatten, som man splittrar till väte och syre med elektrolys, och koldioxid, som förenas med väte till rena kolväten med hjälp av en katalyserad reaktion.

Tillvaratagande av koldioxid

Med tillvaratagande av koldioxid syftas på processer med hjälp av vilka koldioxid avskiljs direkt från atmosfären eller från rökgaser i till exempel kraftverk. På engelska talas det om *Carbon Capture and Utilization* (CCU), där koldioxid avskiljs för återanvändning, och om *Carbon Capture and Storage* (CCS), där koldioxid avskiljs för förvaring.

Utsläppsnål energiproduktion och drivmedel

Med utsläppsnål syftar vi på att tillverkningen och förbrukningen av energi eller drivmedel ger en noterbart bättre verkningsgrad, det vill säga nyttoeffekt per utsläppsenhet, än konventionella metoder. Det innebär alltså att mängden utsläpp minimeras och är så låga som möjligt.

Variabel energiproduktion

Elproduktionen där produktionskapaciteten varierar beroende på väderförhållanden, till exempel vindkraft och solenergi. Kan även kallas varierande kapacitet.

